

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Ndt/32/2018
Identifikačné číslo spisu: 9516100169
Dátum vydania rozhodnutia: 3. decembra 2018
Meno a priezvisko: JUDr. Štefan Michálik
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:9516100169.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Michálika a sudcov JUDr. Gabriely Šimonovej a JUDr. Viliama Dohňanského, na neverejnom zasadnutí konanom 3. decembra 2018 v Bratislave, v trestnej veci obvineného J. P., pre obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a/ Tr. zák., o námietke zaujatosti oznámenej sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, JUDr. Martinom Piovarstym, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Martin Piovarstys je v y l ú č e n ý z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci proti obvinenému J. P. vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 2 Tdo V 2/2018.

O d ô v o d n e n i e

V trestnej veci obvineného J. P., pre obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 4 písm. a/ Tr. zák., vedenej na Špecializovanom trestnom súde, pracovisko Banská Bystrica, pod sp. zn. BB-4T/26/2016, prebieha na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len ako „najvyšší súd“) pod sp. zn. 2 Tdo V 2/2018, konanie o dovolaní obvineného proti uzneseniu najvyššieho súdu z 26. júla 2017, sp. zn. 3 To 3/2017, a to v päťčlennom senáte, ktorého členom je aj JUDr. Martin Piovarstys. JUDr. Martin Piovarstys písomným podaním doručeným najvyššiemu súdu dňa 27. novembra 2018 navrhol, aby bol vylúčený z vykonávania úkonov vo vyššie označenom dovolacom konaní, odôvodňujúc tento návrh zistením, že obhajcom obvineného J. P. je JUDr. Michal Mandzák, ktorý ho zastupuje na základe ním udelenej plnej moci v disciplinárnom konaní začatom na návrh predsedníčky najvyššieho súdu z 31. októbra 2017, vedenom na tomto súde pod sp. zn. 4 Ds 5/2017, ktoré doposiaľ nebolo skončené. Z tohto dôvodu JUDr. Martin Piovarstys podľa § 32 ods. 1 Tr. por. vzniesol námietku zaujatosti pre svoj pomer k obhajcovi obvineného J. P., JUDr. Michalovi Mandzákovi, ktorý je zároveň jeho obhajcom v skôr uvedenom disciplinárnom konaní. V tejto súvislosti uviedol, že medzi jeho osobu a obhajcom, sa od udelenia plnej moci v disciplinárnom konaní vybuodoval vzťah dôvery, vzájomného stretávania sa a priateľstva, teda vyšší vzťah, ako vzťah založený iba na báze štandardnej kolegiality medzi sudcom a obhajcom. JUDr. Martin Piovarstys ďalej podotkol, že z rovnakého dôvodu bol vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania vo veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 2 Tost 23/2018. Na záver svojho návrhu dal najvyššiemu súdu do pozornosti stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zo

17. júna 2014, č. 115/2015, a tiež uznesenie najvyššieho súdu z 19. septembra 2017, sp. zn. 3 Ndt 21/2017. Najvyšší súd po preskúmaní námietky zaujatosti člena senátu, JUDr. Martina Piovartsyho, resp. jeho návrhu na vylúčenie, dospel k záveru o dôvodnosti jeho vylúčenia z vykonávania úkonov v trestnej veci obvineného J. P., vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 2 Tdo V 2/2018. Podľa § 31 ods. 1 Tr. por. z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti, pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní. Podľa § 32 ods. 1 Tr. por. ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť sudca alebo prísediaci, o vylúčení rozhodne nadriadený súd v senáte. O vylúčení sudcu odvolacieho súdu alebo dovolacieho súdu rozhodne iný senát tohto súdu, o vylúčení sudcu pre prípravné konanie rozhodne predseda senátu nadriadeného súdu. Ak sudca alebo prísediaci je vylúčený z dôvodov uvedených v § 31 ods. 2 alebo 3 nahradí ho iný sudca určený na zastupovanie rozvrhom práce; prísediaceho nahradí iný prísediaci podľa pokynu predsedu senátu. Ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1, oznámi svoju zaujatosť probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník alebo asistent prokurátora alebo ak je taká pomocná osoba vylúčená z dôvodov uvedených v § 31 ods. 2 alebo 3, alebo ak z dôvodov uvedených v § 31 vznesie námietku zaujatosti takej osoby strana, o vylúčení rozhodne predseda senátu alebo v prípravnom konaní prokurátor, v ktorého veci je taká osoba činná. Ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť prokurátor, o vylúčení rozhodne bezprostredne nadriadený prokurátor. Ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť policajt, o vylúčení rozhodne bezprostredne nadriadený tohto policajta; proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Naposledy citovaným článkom ústavy priznané právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde v sebe zahŕňa aj právo na nestranného sudcu. Nestrannosťou treba rozumieť absenciu predsudku alebo predpojatosti (absenciu objektivismu). Nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, čo znamená, že je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. je potrebné zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sa nestrannosť sudcu prezumuje až do predloženia dôkazu o opaku (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Piersack proti Belgicku z 1. októbra 1982, č. 8692/79). Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších (objektívnych) skutočností. Platí takzvaná teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký objektívne javiť v očiach strán. Objektívne hľadisko je založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu. Spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale musí sa aj javiť, že je vykonávaná (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Delcourt proti Belgicku zo 17. januára 1970, č. 2689/65). V prípade, ak sa vecnými a relevantnými argumentmi zistí danosť predsudkov alebo predpojatosti u konajúceho sudcu, potom je nevyhnutné vysloviť, že sú dané predpoklady na zaujaté konanie a rozhodovanie, a tým existencia dôvodu či dôvodov na jeho vylúčenie. Rozhodnutie o vylúčení sudcu z dôvodov uvedených v § 31 Tr. por. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nesmie byť nikto odňatý svojmu zákonnému sudcovi s tým, že príslušnosť sudcu aj súdu ustanoví zákon. Sudcu, preto možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania v pridelennej veci iba celkom výnimočne, a to iba zo závažných zákonných dôvodov uvedených v § 31 Tr. por., ktoré sudcovi bránia rozhodovať v súlade so zákonom objektívne a nezaujato. Konkrétne dôvody, pre ktoré je sudca vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, sú uvedené v ustanoveniach § 31 ods. 1 až ods. 3 Tr. por. Z návrhu sudcu na vylúčenie, avšak ani z predloženého spisu nevyplývajú dôvody na vylúčenie JUDr. Martina Piovartsyho v zmysle § 31 ods. 2, ods. 3 Tr. por., a preto najvyšší súd upriamil svoju pozornosť na skúmanie dôvodov jeho vylúčenia podľa § 31 ods. 1 Tr. por., a síce z dôvodu pochybnosti o jeho nezaujatosti pre pomer k obhajcovi. Pomerom sudcu k osobám uvedeným v § 31 ods. 1 Tr. por. sa rozumie jeho vzťah k niektorej z uvedených osôb, ktorý môže vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Za takýto vzťah treba považovať najmä príbuzenský a rodinný pomer osoby sudcu k niektorej z tam uvedených osôb. Okrem toho môže ísť aj o priateľstvo, kamarátstvo, avšak i vzťah nepriateľský, resp. negatívny. Za danej situácie je nevyhnuté

konštatovať, že v posudzovanej veci reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, pokiaľ ide o osobný vzťah sudcu JUDr. Martina Piovartsyho k obhajcovi JUDr. Michalovi Mandzákovi, najmä od udelenia plnej moci a vytvoreného vzťahu dôvery, vzájomného stretávania a priateľstva, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca JUDr. Martin Piovartsy je nezaujatý. Aj pri zohľadnení teórie zdania je dôvodný záver vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci sudcu JUDr. Martina Piovartsyho v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k obhajcovi dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať bez akejkoľvek pochybnosti sine ira et studio, teda nezávisle a nestranne. Najvyšší súd dodáva, že cieľom vylúčenia sudcu z vykonávania úkonov trestného konania v konkrétnej veci je zabezpečenie realizácie práva účastníkov konania na spravodlivé konanie pred nezávislým a nestranným súdom tak, ako to vyplýva z ustanovenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Nestrannosť treba vykladať ako absenciu predsudku (neodôvodnene záporného postoja) alebo zaujatosti (stranného posudzovania). Jej existenciu alebo neexistenciu možno zisťovať podľa subjektívneho prístupu, ktorý spočíva v zistení osobného presvedčenia alebo správania sudcu v konkrétnom prípade a objektívneho prístupu (testu), ktorý znamená zistenie, či tento konkrétny sudca v konkrétnej veci poskytuje dostatočné záruky na vylúčenie akejkoľvek odôvodnenej pochybnosti o jeho nestrannosti v zmysle pravidla, že sudca nielenže musí byť nestranný, ale takým sa musí javiť aj navonok. Za situácie, že tieto skutočnosti sú u sudcu prítomné, je nevyhnutné ho považovať za vylúčeného z vykonávania úkonov v danej veci. Pomer, resp. vzťah dvoch osôb je vzájomným vnútorným psychickým vzťahom, ktorý sa môže, ale nemusí prejaviť navonok. Je nepochybne rozdiel medzi situáciou, keď trvá vzťah disciplinárne stíhaného sudcu a jeho obhajcu a situáciou, keď už takýto bol ukončený. V tejto súvislosti najvyšší súd poukazuje na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zo 17. júna 2014, č. 115/2014, v zmysle ktorého ak disciplinárne stíhaného sudcu zastupuje v jeho disciplinárnom konaní ten istý obhajca, ktorý zastupuje obvineného v trestnej veci, ktorú má tento sudca prejednať a rozhodnúť, ide o okolnosť, ktorá najmä z hľadiska objektívneho testu nestrannosti v zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. vyvoláva opodstatnenú pochybnosť o schopnosti procesne činného sudcu nestranne a nezaujato konať a rozhodnúť trestnú vec, v ktorej obvineného zastupuje ten istý obhajca, pretože takýto vzťah prekračuje profesijný vzťah sudcu a obhajcu. Nestrannosť sudcu pre jeho pomer (vzťah) k obhajcovi v zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. spochybňuje z hľadiska objektívneho testu nestrannosti okolnosť, že sudca a obhajca sú v inom trestnom (disciplinárnom) konaní v pozícii klient - obhajca. Na podklade týchto úvah, najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.